

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félre 6 frt., negyedévre 3 frt.
Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendőek be.
 Helyben előfizethet: a szerkesztőség, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedésében
 Egyes szám ára 5 kr. o. ó.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautó szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, 1-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: 6t hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. békéldj.
Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőség, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papir-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.
 Nyitlifer sora 20 kr.

Előfizetési felhívás

„KOL. KÖZLÖNY” 1873-iki évfolyamára.

N. t. olvasóink kívánatainak eleget teendők, lapunkat már 1872 szeptember 1. óta egész nagy iven adjuk ki mindennap. Szerzettünk jeles munkatársakat az ország fővárosában, itt Kolozsvárt és a vidéken s így napról napra érdekesebbé igyekszünk tenni lapunk valamenynyi rovatait: főcikkeinket avatott tollú íróktól kapjuk, s a napi kérdéseket azonnal tárgyaljuk; gondoskodunk szép tárcázokról (már az év elején megkezdjük jeles tollú t. belmunkatársunk Komáromi Ferencz Bánffy Dénes című valóban érdekes történelmi korrajzát), eredeti táviratokról; ezután is legbővebb újdonsági rovatot adunk és semmi érdekes bel- és külügy nem kerül el figyelmünket. Tapasztaljuk az olvasó közönség pártolásának fokozatos gyarapodását, s így csak arra kőrjök t. előfizetőinket, méltóztassanak megrendeléseiket lehető gyorsan megtenni.

Előfizetési díj: egész évre 12 ft. o. ó.
 félre 6 „ „ „
 három hóra 3 „ „ „

**A „KOLOZSV. KÖZLÖNY”
szerkesztősége.**

A karácson ünnepén.

(G.) Az emberiség művelődési történelmének legnagyobb ünnepét üli az egész keresztény világ a mai napon. Nem csupán a hitben élő buzgóság, hanem az emberiség erkölcsi felmagasztalásának e világjelentőségű momentuma iránti kegyeletű áhítat és kultur-bölcselmi szempontból igazolt hálaadás üdvözi ez ünnepen emberi létének első pillanataiban a világ regeneráció nagy, hatását immár két évezreden át ellenállhatlanul érvényesített művének isteni mesterét.

Az ó kor classicitásának elhalni készülő rideg fényében, mely soha nem volt elég intensív és jótékonyan meleg arra nézve, hogy megteremtse a felebaráti szeretet magasztos eszméjének termékeny földjében az individuális jogok és köteleességek amaz összhangzatát, mely egyedül képes az államnak és társadalomnak az emberi méltóság és egyéni önérzet megnyugtató tudatával bíró tagokat adni, s a bekövetkezett visszaesés barbarismusának az elmosódó dicsőség közepébe átnyúló árnyában jelent meg az ó-világ hitének, társadalmi állásának, erkölcsi állapotainak megváltója.

A béke, az örök bocsánát és véghetetlen szeretet Istene jött le a földre, hogy megalapítsa az új világrendet, melyben a teremtés remeke: az ember sokáig félreismert jogaival és méltóságával volt hivatva az őt léténél fogva megillető szerepet játszani ki vigaszt öntött a kihűlt s az emberiség jövője felett kétségbeesett keblekbe, s a reményt az emberiség könnyeiben megtört napsugarak e fényes, de el nem érhető tüneményét, mely az ó világ vallási irányának az örök reménytelenségnek tépelődésében gyakorolta ép oly csalékony, mint ellenállhatlan hatalmát, egy jobb jövő tudatának megnyugtató érzésével forrasztván egybe, az erkölcsi világrend egyik leghathatósabb tényezőjévé tette hitének varázshatalmu ihletése folytán.

Eljött, hogy megteremtse a szeretet democratizációját, az odaadó, tünni kész és önfeláldozó hazafiságot, a jogok kölcsönös tiszteletét, a kötelezettségek terjesztésének lelkiismeretességét és ama buzgóságot, mely az öntudatban, a közérdek hasznának jogosultságában keresi és találja fel egyedül a köteleesség teljesítésének ép úgy, mint az önkéntes jó eslekvésnek jutalmát és elismerését.

És a szeretetnek a mester által hirdetett fenséges alkalmazása felrázta mély álmából az egész emberiséget; s a lerakott alapokon megkezdődött a nagy munka, mely a multnak kétségbeejtő romjain, az állami intézmények halomra dőlt maradványain megteremté az új kor társadalmát és intézményeit, az emberben felismerni és becsülni megtanította az embert, s utmutatást nyújtott arra, hogy felülemelkedve korlátolt léte határain, megtörje az önzést buzgóságának hatalmával, melynek végcélja egy egész társadalom boldogsága.

Intő, magasztos tanúságot nyújt a bekövetkezendő napok történelmi jelentősége, a világ állami életének jelenkori folyamára is; de talán sehol oly gyakorlati érvényt, mint saját, a multban és jelenben egyaránt viszonytagságos állami életünk és társadalmi állapotaink jellemére nézve.

Állami életünk és fenállásunk szükségszerűsége s ezen alapuló jogosultsága egy hivatászerű missió betöltésétől függ.

Európa műveltségének polgárisodásának védbástyáját képezte kelet felé ez ország fiainak vitézsége által, a multban; ma Európa műveltségének, civilizációjának szükségszerű szellemi képviselőjévé avatta fel kelet műveltségével szemben saját szerű helyzete és a viszonyok kényszerűsége.

Hazánk e missiót egyfelől szellemi előhaladottsága, másfelől állami életének consolidáltsága, tekintélye és az azokban rejlő hatalom által képes csak betölteni.

A mult bünei, hátramaradottságunk nemzetiségi viszonyaink, partalakulásaink mindmennyi kísértő rémek, melyek e missió si kertetelenségének reményében a történelem színpadáról letűnt nemzetek sirjai körében keresnek nekünk is örök nyughelyet, s melyeket ártalmatlanná tenni csak a világ megváltójának születése által megtestesült, az egész emberiséget a szellem örökösnek tetsző halálából a modern világrendszer számára megmentett csodabátásu érzelem képes: a szeretet, mely nem ismer sem pártviszályt, sem visszavonást.

Mint ama szerencsétlen nápolyi, ki a Vezuvis tüze által porrá égetett házát magából a kihűlt lávaanyagból építi fel nekünk is állami életünk megsemmisítésére irányzott törekvések folytán létrejött viszonyok és nagyrészen ezek folytán létesült partalakulás közepette kell folytatnunk az ujjáalkotás megkezdett nagy munkáját.

A szeretet e napokban földi létet nyert örök Istenének csodákra képes szelleme örködjék hazánk népe felett, hogy képessé téssek ama missió betöltésére, melyhez állami létének jogosultsága váhatlanul fűzve van.

Ez adjon erőt, kitartást és egyetértést közős céljaink elérésében!

Lapszemle.

Az „Ung. Lloyd” nem sokat vár a bankkredés megoldására ujonnan választott Deákpárti bizottságtól, mert a tapasztalás tanítja, miszerint val-

láhányszor valamely kérdést erőlyesen kellett megoldani, ez mindig bizottság nélkül történt, míg ellenben a bizottság kinevezése mindenkor a legjobb mód volt az ügyet halogatni. Allítása bebizonyítására a lap utal a híres bankenquete-bizottságra, mely két évi „tevékenység” után ép azon ponton áll, a melyből kiindult Törvénykezési reformjaink életbe léptetését is lerinkabb a sok comitő gátolta. A hol pedig különösen actio-tervről van szó, ott egy genialis ember mindig többre fog menni akármilyen bizottságnál. E nézetből kiindulva, nagyon csodálkozok, hogy Kerkapoly, ki a bankkredésben csak most, Lónyay telepte után nyert szabad kezét, önkényt egy bizottságot vesz nyakára, melyben nota benne, még maga Lónyay is benne van. Emlékezteti a minisztert a kényes és oly derekasán megoldott határvizdéli kérdésre, és kéri, vajjon hiszi-e hogy ez mai napság meg lenne oldva, ha egy comitőre bízta volna?

A „Reform” azon oknak tulajdonítja az országos ügyeink vezetésében észlelhető tervszerűlen működést, mert az országban alig van néhány ember, alig van oly párt, mely tudná, mit akar, mintha az államférfiak nem értek volna rá vezéreszmék és a magas szempontok átlásából nyerhető áttekinthet megszerzésére, illetőleg megállapítására, mindez pedig szükséges hazánknak, úgy az európai államokkal, mint Ausztriával való viszonyaira nézve. Különösen az utóbbi illetőleg egyesek alkottak célt, (Deák, Andrássy, Lónyay a kiegyezést, Ghyezy több önállóságot, Tisza personalis uniót, Simonyi Ernő elszakadást,) de a módra, az osztrák belmozgalmakkal és pártokkal szemben követendő eljárásra nézve kevés határozott iránnyal találkozunk, ez pedig megerősödés helyett meghódított posztionkát is veszélyezteti, azért vezérférfiainknak politikai rendszert kell alkotni, ha segíteni s bizalmat nyerni óhajtanak.

A „P. Lloyd” a szerbekkel való kiegyezési kísérletek meghiusulását a korai actiónak tulajdonítja. Ezen actio akkor vette kezdetét, midőn Miletics és társai még terrorizmust gyakoroltak a kibékülésre hajló elemek felett. E terrorizmust kellett tehát mindenekelőtt megtörni egy királyi biztós kiküldése által, kinek missiója azonban ezzel még nem ért véget, mely hátra van felfatának nehezebb része, mely abban áll, hogy a magyar államot me iránti rokonszenvet minél szélesebb körökben elterjessze. A kormánynak óvakodni kell a régi tulzott engedékenységtől, de époly kevés gondolat arra, hogy a szerbekről lakott vidéken állandóan önkény uralmat hozzon be, mely az egyezmény lehetőségét megsemmisítené. A ha eznek békére kell vezetni, a békét pedig közvetlenül az alkotmányos állapotok helyreállítása kövesse.

A „Hon” a szünidőkre alkalmas gondolkozási themának ajánlja parlamentáris életünk mibenlétét, mely korra és belrendre nézve ifju volta mellett is elvénuítnak bizonyul be a mostani eljárás mellett. Szerinte nemcsak korra nézve ifju parlament életünk, hanem tájékozottságára nézve is; a kormány kabinét kérdést csinál másodrendű dolgokból, míg elvi kérdések felett alkudozásba bocsátkozik, — a pártfegyelm szintén töves utra van terelve, valódi zsarnoksággal követeltetik ott, hol nem kell és viszont, — végül, hogy az országgyűlés munkaköre sincs kellőleg meghatározva, kitűnik a sok helytelen körvényből, interpellatióból. A jelzett körülmények zavart, rendszertelen eljárást, s végül kimerültséget és szeszélyt támasztanak, mik az elvénuítés jelei. Hogy ez állapotot segíteni üdvös volna, kétséget nem szenved.

Íj. Dr. Groisz Gusztáv egyet. tanár védbeszéde

az első esküdszéki végtárgyalás alkalmával, a Brassai ca Pávai sajtóvétségi ügyben.

Tekintetes törvényszék! Mélyen tisztelt urak, esküdtek! Elhangzott a vád! Sulyos az, sulyos különösen következményben és vádlottra nézve, ha az csakugyan jogosultnak ismertetnek el. S ha már ezen körülmény egymagában megható benyomást gyakorol bizonyára minden jelenlétűre, meg vagyok győződve, hogy még fokozott mérvben megható e pillanat önökre uraim, mélyen tisztelt esküdtek! kik városunkban és ország részünkben mint első

vannak hivatva most, gyakorolni a nép azon magasztos jogát, hogy az igazságszolgáltatásba — mint lényeges és mondhatni döntő factor befolyjon, — önökre uraim! kik első alkalommal vannak felhiva arra, hogy egy polgártársukra a vétkest vagy nem vétkest kimondják.

E szavak könnyen kiejtvék, de ha egyszer elhangoztak e teremben, a kimondott szó itelelté válik, mely — ha el volt hibázva — önök által uraim többé jóvá nem tehető. Szabad és független polgároknak bízta a törvény a vétkesnek és nem vétkesnek kimondását, mert e kérdésben a törvény szavai és saját legbensőbb meggyőződése szerint is, az ember élő lelkiismerete biztosabban ítél, mint a holt szabályok.

És mert bízom önök élő lelkiismeretében uraim! mert bízom abban, hogy minden körülnévny, még a legcsekélyebb jelentőségűek látszót is nemcsak egyenként szigorú megfontolás alá vevendők, hanem figyelemmel lesznek azok együttes és összefüggés szerű hatására is, s méntségül nem őrös szavak, hanem érvek által kívánok védői kötelememnek eleget tenni, nyugodtan várom önök ítéletét, egyedüli óhajátóm az levén: győzzön az igazság!

A vád abban öszpontosul: hogy vádlott a „Kolozsvári Közlöny” politikai napilap 1869 évi folyam 37-ik számának 3-ik lapján „Nyilatkozat” felirás alatti, saját nevével aláírt közleménynek imént felolvasott soraiban vádló n. atyjának hírnevét meggyalázva, ez által becsületsértés vétségében vált bűnössé. — Látszik ebből, hogy vádló saját személyét e cikk által megsértettnek nem állítja, s hogy egyedül n. atyja emlékeinek megsértése forog állítólag fenn.

Lássuk, jelen van-e a becsületsértésnek tényálladéka? Nem szenved kétséget, hogy halottak is lehetnek injuriáknak tárgyai, mint ezt a római jogban, s az újabb törvényhozásokban is elismerve találjuk; azonban az is el van ismervé, legalább a tudomány által, hogy kell létezni a halottakra nézve egy bizonyos időpontnak, hol felettök szabad véleményét nyilvánítani azért, mivel a halott tisztán történelmi megítélésnek képezi tárgyát; vádló n. atyja már rég elhalt, halála óta 30 évnél több idő eltelt, halála óta tehát mondhatni, egy új generatio tűnt fel, ő már történelmi megítélésnek vált tárgyává, következésképp felelete véleményét nyilvánítani szabad. Koránsem akarom én ezen kifejtésem által azt bizonyítani vagy kimutatni, mintha vádlott „nyilatkozata” által az illem szabályait nem sértette volna; ő maga elismeri, nekem is azon meggyőződése van, hogy a nyilatkozat gyöngédteleten volt a legnagyobb mérvben, gyöngédteleten a vádló iránt úgy, mint annak n. atyja emléke iránt, és ezen eljárást magam is határozottan roszaalom; de a gyöngédség, a kegyelet nem olyan, melyet kiero-zakolni lehet, a gyöngédség, a kegyelet elhanyagolása, sőt annak sértése nem olyan, melyért az illetőt a büntető törvények szerint felelősségre vonni lehetne, annyival is inkább, minthogy az egész nyilatkozat összehatása nem alkalmas arra, hogy a hal ti emléke az által sérelmet szenvedhetne, egyfelől azért, mert látszik az egész nyilatkozatból az, hogy vádlott csak hallomás útján írta az incriminált részt, másfelől pedig azért, mert látszik a nyilatkozat minden egyes sorából, hogy az egy oly lelkiállapotnak eredménye és kifolyása, mely mellett az ily állapotban elkövetett tényt, — ha szintén az tárgyilag véve büntethető is volna — vádlottnak bűnül beszámítani nem lehet, s mely épen ezért sértésnek nem tekinthető. És imo tisztelt uraim, esküdtek! ez azon subjectív oldala a fennforgó kérdésnek, melyre becses figyelmeket kíváloán felhívni bátorodom.

(Folyt. köv.)

Kerkapoly pénzügyminiszter beszéde.

(A főrendiház decz. 19-ki ülésében.)

Méltóságos főrendek! (Halljuk) Én megvalom, azon szándékkal jöttem ide, hogy csakis azon tárgyra szorítkozom előadásomban, hogy vajjon fennforog-e ezen kölcsön megkötésének szüksége s vajjon azon helyzetben van-e a méltóságos főrendi ház, hogy ezen kérdés felett már ma határozhasson.

Úgy gondolom, e tekintetben tökéletesen ta-

lálkozom gr. Zichy Nándor ő méltóságával, hogy a
dolog természeténél fogva e kérdésen tulmenai ab-
solut szükség nem forogna fenn. S ha most fel-
szólalásban ezen körön mégis átmegyek, teszem
ezt azért, mert e házban történt felszólalások szin-
tén tények, melyeknek megvan a maguk postula-
tuma, s a melyeket tekinteten kívül bagynom nem
szabad. A mi illeti azon két kérdést, a melyhez
eredetileg szándékomban volt szólani, hogy t. i. fenn-
forog-e a szükség s azon helyzetben van-e, hogy
e kérdést mir ma eldönlse, szabadjon azokhoz, me-
lyeke Zichy ő méltósága előadott, röviden kiemelnem,
hogy én azt hiszem, miszerint mindkét kérdésre igen-
nem lehet felelni és pedig azért, mert a kölcsönök
arányátalanul legnagyobb része, vagy $\frac{3}{4}$ -de nem u-
adósságnak csinálását czélozza, hanem a már
elrendelt és részben csinált adósságnak formájában
teendő megváltoztatását kívánja, és e tekintetben
engedjen meg a méltóságos g. őf, hogy szabad-
gót vegyek magamnak azon témára is kiérni, me-
lyet ismételtlen hangsúlyozott, hogy a mennyiben
bajaink vannak, azok kellő őszinteség hiányában
keresendők. Erről szólna nem akarok a multban to-
vább menni, mint azon időre, a mióta nekem van
szerezsém pénzügyi kormányzatunk élén állani. Az
1870. évi költségvetés a maga póthitelével együtt
22 millió hiányt tüntetett fel; bevallom, az 1871.
évi, hogy mindig kerek számmal beszéljek, 20
millió; az 1872. évi pó hitelekkel együtt 27 millió.
Ez együtt véve 69 millió. Mind a három évek
költségvetésében foglaltatott a fedezet rovatai kö-
zött egy tétel, a mely kerek számban 3 millió és 5
—6 százezer forintot velt reazialni a közös acti-
vákkal; és miután e remény meghiusulta után min-
dig ismétlődött s újra meghiusult és a kérdéses té-
tel egyszer sem folyt be, s a megfelelő hiány 3-
szor állott be, az így előállott hiány tesz közel 11
milliót. Így tehát 69 millió és 11 millió épen 80
millió hiány, a melyből 69 bevalva, 11 pedig elő-
re nem látva: váratlanul állott elő. Őszinteség hiá-
nyát nem láthatom ott, hol a hiány tetlegesen be-
állván, az előirányzatba tetleg beállítva volt. Ilyet
csak azon esetben láthatnék, ha a valóban beállott
hiány azt mutatta volna a maga valóságában, hogy
ez nem az egész hiány. Ámde dacára annak, hogy
az évek, melyek lefolytak, kedvezőknek egyáltalá-
ban nem mondhatók, az eredmény ennél nem ro-
szabb, hanem kedvezőbb volt. Nem számítom a fo-
lyó évet, melynek zár számadása még előttük nem
állhat, de 1870. és 1871-re valóban a kedvezőbb
állapot körülbelül 6 millió forintig következett be.
Hogy a fenezendő hiány nem 80 millió frt, s nem
is csak 6 millió-al kevesebb, ennek az az oka,
mert az előévek megtakarításából és az előirány-
zaton kívül befolyt állambevételekből a másik felét
annak azon 6 millió frt hiányával fedezni sikerült.
Bevallva tehát ezt, talán egyetért velem a mélt. gr.
ha azt állítom, hogy nem az őszinteség hiányát vethet-
jük magunk szemére, mint inkább azt, hogy egy-
bizonyos idegkedés tartott vissza minket attól,
hogy elfogadjuk a helyzetet ugy, a milyen volt, az
az idegkedés, melyre Baranyamegye főispánja más
országokból is például mutatott. Láttuk mi a hiányt
a maga nagyságában és be is vallottuk azt, hanem
igen is vonakodás volt annak szüksége elismerésé-
ről, miután ott a hiány, a mely nem mulékony, ha-
nem állandó fedezetet igényel és hogy ilyen állandó
fedezetet bevételeink nem szolgálhatnak, vona-
kodunk elhinni, hogy nincs más mód, mint a con-
solidált kölcsönhöz fordulni. Az idegkedés ezen
kényszerűség elismerésétől, ez igen is megvolt és
pedig minden körben, kormány nál s törvényhozás-
nál egyaránt. Részemről ezt meg tudom magyaráz-
ni. Midőn 70-ben 20 millió deficitet függő adós-
ságra utaltunk, tettük ezt azon tudatban, hogy
pénztáraink oly helyzetben vannak, azon terheket,
melyek abból be fognak következni, kölcsön nél-
kül fedezni tudjuk, a mi meg is történt, 1870-ben
a hiányt bírtuk fedezni, sőt a jövedelemből maradt
is; 1871-ben jött azon eset, midőn helyén lett
volna nem függő adósságra utalni a hiányt, hanem
egy részben legalább rendes consolidált adós-
ságra.

Hogy nem tettük, menti azon tény, mely szerint 1870. végével a pénztárakban készleteken kívül vagy 6 milliónk volt gyümölcsözőleg elhelyezve, mely mellett lehetne remélni, hogy a jövődelmek szokásos emelkedése s a netáni eszközölhető megtakarítások mellett nem lesz lehetetlen függő adóssággal fedezni a tetleg beállandó hiányt.

1871 végén én már kértem a törvényhozást 30 millió kölcsön megkötésére, annak tudatában, hogy arra szükség van Azt, hogy ez nem ezen összegben lőn kijelölve a fedezet alapjául, hanem annak csak egy részében és hogy e része is határozott tételekhez köthetett: máshonnan, mint a helyzet elismerésétől való természetes idegenkedésből magvarázni én sem tudom. A mi már most azt a kérdést illeti: van-e a méltóságos főrendiház azon helyzetben, hogy a szükség fenforagsai már ma merítelhesse, arra nézve rövid lehetek. Épen mivel 80 millió deficit volt előirányozva 3 évben, épen mivel a 71-ki zárszámadás 72 re nézve kimutatta annak fedezhetlenségét, azt gondolom, minden nehézség nélkül el lehet mondani, hogy azon 80 millió előirányzott hiánynak, a menüiben tetleg be fog következni, és fedezhető nem volna, fedeztetésére kerek számban 40 millió ér-

tékü consolidált adósságra szükségünk van. És azt gondolom — bár elismerem tökéletesen komolynak és nehéznek a pénzügyi helyzetet, hogy azon nincs ok kétségbe esni, ha három éven át 80 millió előirányzott deficitnek fedezésére egy negyven millió kölcsön megkötésére kell magunkat elhatározni.

A mi illeti a jövődöt, e tekintetben felfogásom szerint — azt hiszem — hogy a méltóságos főrendek meznagyvással mondhatnak ítéletet. Mert ismerik, hogy azon építkezéseknek hanyadrészéről gondoskodtunk eddig és tudják, hogy rendes bevételeinkből ninesen módunk ily mérvű beletektéseket eszközlesbe venni. Ekké tehát a tény által elem tűzött sajátképeni feladatomat megoldottnak vélem. Most engedjék meg, hogy pár szóval igen röviden részemről is megmondjan a magam föl fogását azon észrevételekre vonatkozólag, melyek többek által a méltóságos főrendek közül felemlítve lettek. Igenis, én is kíváncsiának tartom az államháztartás súlygyenyének lehe ő fen tartását, de nem ok nélkül mondom, hogy lehet ő fen tartását, mert annál lehet valami rosszabb is, mintha az államháztartásban nem tulsog arányban deficitek mutatkoznak; a tespedés állapotát ennél még rosszabbuak tartanám, mert abban öröklünk, míg ezen bajból, csak gondosan járjunk el, kime nekédünk és ki fogunk menekedni. Én azt, hogy a nemzet, midőn a maga sor-a feletti rendelkezés neki megadatott, a nagy mérvben investitiála lan ország investitió-át szük-égesnek tartotta, részemről hibának nem tekiuthelem. — Hogy nagyobb sietséggel kezdte azt, mint kellett volna, azt meg engedem; de épen mivel sokáig nem volt lehetősége hozzá a meggátoltság miatt, természetesnek tartom, hogy ezen siettetésben nem mindig lett szemelölt tartva s kellőleg megítélve: a mit, mikor, hol és mi módon?

De hiszen én nem tudok államéletet, de alig találnék magángazdát, kinél, ha utólagosan nézzük, kisebb-nagyobb mérvben hasonló hibákat föl ne ismerjünk.

Ne utólagosan beszéljünk tehát azon dolgokról, mit kellett volna, hogy kellett volna és hogy nem kellett volna, melyekről előlegesen, úgy látszik, éppen azokból, miket ma hallottam és a napokban hallottam, nem gondoskodniuk; elég legyen ez intő példának a jövőre, hogy ne kelljen utólagosan a dolgokról szólniuk, hanem gondoljuk s beszéljük meg előlegesen. (Helyeslés.) Ha ezt tesszük, megvagyok győződve, hogy a baj, mely az ellenkező által lett felidézve, rövid időn el fog múlni.

Én is azok közé tartozom egyébiránt, kik úgy, mint Zichy Nándor gróf ő méltósága, előleg meg voltak győződve, hogy e reform nagy munkáját az államháztartás egyensúlyának fentartásával nem fogjuk bevégezhetni, ha kivált úgy érti. mint utólag meg is magyarázta, hogy az investíciókat és azokra tett kiadásokat is be kell venni azon kiadások közé, melyekre gondolhatott akkor, midőn mondta és midőn vélte, hogy egyensúly nem lesz fenntartható; de igen is hittem, hogy gondos eljárás mellett azon kiadásaink között, melyek a gyümölcsöző befektetések közül eszközrendők, a egyensúlyt fenntartani lehető lesz, sőt arra ma is kötelességünk törekedni, és ezen törekvést én sikertelennek, kilátás nélkülinek, reménytelennek ma sem tarthatom Nem tarthatom pedig azért, mert ha nem is tartom közzadási zati állapotainkat igen virágzóknak, de nem is tartom azokat oly egyáltalán sötéteknek, és abban is találkozom az ő felfogásával, hogy midőn helyzetünket, általában gazdasági helyzetünket akarjuk bírálni, nem szabad csupán a finansziális állapotokat tartani szem előtt, de kell igen is a közgazdászatiakat is mindenekelőtt és mindenekfelett. Kell pedig azért mert véleményem szerint rosszul teszünk, ha az orvoslást is csak az egyik tőren keresnők, és nem a másikon is. Én sem akarom ezzel azt mondani; hogy egyikén se, hanem az egyikén is, a másikon is.

En nagy fontosságu do'ognak la'tom, hogy az adóztatás tárgyai szerencsésen legyenek megtalálva; nagy fontosságúnak tartom, hogy az adóztatásnak módja legyen olyan, a mi a lehető legnagyobb arányosságot, a lehető legnagyobb könynyűséget biztosítja. De elvégre is ezen másik formák magukban nem fognak megmenteni minket. Akár ezen módon, akár azon módon vennünk kell, hogy bírjunk valamit; vennünk az adózó néptől. Hogy pedig vehessünk a nélkül, hogy annak érzékenyen essék, oda kell juttatnunk a dolgozt, hogy legyen miből venni. (Helyeslés.) Ez nemzetgazdászati oldala a kérdésnek. Azért én azt tartom, hogy törekvésünk méltó tárgya, — a kormány és a törvényhozás, — hogy pénzügyi helyzetünk és általában közigazdászati állapotunk minél kedvezőbbé váljék. De akkor nem szabad csupán a pénzügyi kormányzatra gondolni, hanem a kormányt minden ágára Tovább megyek, a törvényhozásnak és a társadalom egész és minden rétegeinek oda kell hatni, hogy közigazdászati állapotaink javuljanak. Nálunk még a legnagyobb mértékben ugyszólván a föld terményei képezik a jövedelmi forrásokat; és ha netalán egy-két kedvezőtlen évben reményeink megcsalnak, nincs mihez nyulni, nincs mivel segíeni. Nem állítom, hogy adórendszerünk tökéletes, de ki merem mondani viszont, hogy az amerikai adótörvények

ránk fordításával rajtunk segíteni nem lehet. (Helyeslés.) Először nem hiszem, hogy oly véghetetlen különböző természetű körülmények közt működő állam, mint az és a miénk, másodsor, hogy az oly véghetetlen különböző jellemű és irányzatú nép mint az és ha miénk, megélhetne egy és ugyanazon adórendszerral. (Igaz!) Nemzetünk jellem — a mennyire én ismerem — igaz, hogy amaz csak távolból ismerem, — véghetetlenül eltér azon nép jellemétől. Finanziális rendszabályokat, melyeket ott azgály nélkül rendel el a törvényhozás, én minálunk javálni sem mernék; azon pénzügyi rendszabályokat, melyeket azon szabad államban mezütközés nélkül fogad el a polgár, itt, nem mernem javaslatba hozni; bizonyos, hogy megbuknának nem csak a törvényhozásban, de az életben is. Ha a törvényhozás decretálni, az élet főgné megbukhatni jellemé miatt. Legyen ez hiba, legyen elöny, — szoronsételemség, vagy hátrány, de tény.

De nemzetünk jelleme egy más tekintetben sem engedi meg mindazt, a mit megenged ott. Nem mondom, hogy nincs a magyarban iparkodás; azt s m mondom, hogy nincs takaréksági ösztöne, bár nincs anyai, mint némely más fajtában; hanem van benne egyuttal más is, mi mindezt mutarja magát az államéletben és államháztartásunkban úgy, mint kőcsinyben és minden egyes emberben. Ki nálunk munkás, és azonkívül, hogy munkás, még takarékos is, az a legjobb esetben 100 közül 99-ben egyuttal szerző is; az mindig földet vásárol, mindig investál és annak sohasincs pénze; annak mindig nehezeze esik fizetni még a legkisebb adókat is. (Derűltség)

Ez annyira áll, hogy azon rendszabályokat, melyeket a francia köztársaság ma sikerrel alkalmazhatott, isten ne adja, hogy hasonló szerencsétlenség érje a magyar államot, a magyar állam nem alkalmazhatná. A francia polgár megőrzi szerzeményét pénzben, a magyar nem. Nálunk ha ad az isten egy jó évet, mi ennek a következzése? Az, hogy a szántóföld ára 6) frtól felrug 160 ra. Miért? Azért, hogy 2—3 ros sz esztendő muíva ismét leszálljon 60-ra (Helyeslés.) Ez a mi nemzetünk jelleme, és akkor, mikor mélyenható rendszabályokon, adóreformon jártatjuk eszünket, a nemzet jellemét nem lehet figyelmen kívül hagyni annyira, hogy más nemzetek rendszabályait egyszerűen átültetjük. Én tehát azt hiszem, hogy gondoskodásunk méltó tárgya lesz arra hatni: először, hogy a nemzet vagyónosodása minél inkább fejlesszessék, hogy ezen kifejtett vagyónosodási állapotának megfelelőleg a nemzet jellegével lehetőleg megegyező adórendszer létesítléssék.

De hogy nem az adórendszer tökéletlenségében van a baj oka, ha ugyan van baj, engedjenek meg a méltóságos főrendek, hogy a szomszéd államra utaljak, melynek irigylendő példáját a napokban anyiszor tartották szemeink elé: Auszriára.

Az adórendszer itt és ott, egészben és nagyban ugyanaz és ott oly nehéz mult után ma semmi baj nincs. Ha a 72-re felajánlott, de igénybe nem vett rendkívüli fedezeteket beszámítják, 73-ra még felesleg is mutatkozik. De tekintetbe veendő, hogy csak egyetlen mult év folyama alatt csak Csehoszágban több mint 42 czukorgyár épült a szegény földműveseknek társas összehatása által. Magyarországon egészen elejétől fogva idáig fele. Meltóztassanak megnézni a mi bevételi forrásainkat és az övéket. Hol van az óriási külfömből? Talán a földadónál? Nem. Az meglehetősen egyenlő. Hímem van a házadnál. Nálunk ezen adó tesz 6--7 milliót, Auszriában 20 milliót. Továbbá van az indirect-adók több fájánál. — Ezek mind oly dolgok, melyek nálunk nincsenek meg, de ott megvannak, melyeket itt nem lehet megadóztatni semmi módon, azért, mivel nem léteznek. Azon koll tehát lennünk, hogy létezzenek. Ha egyszer átmentünk a majd nem kizárólagos és csupán földnívelési állapotból magasabb fokra, akkor meg fog jövelni a helyzet.

Ezért mondtam én, hogy nem kárhozzátom azon irányt, mely nem akart pusztán arra szorítkozni, hogy az egyesület minden áron fentartsa, maradjunk a jelen állapotban. Aért tartom én azt, hogy a jövő erejének anticipációja mellett is meg kell kísérteni az ország közvagyonára állapotunk magasabb színvonalra emelését. Mics kérdés az, hogy a mi irányban az egészen helyes volt, a kivi elben nem volt-e összekötve több gyarlósággal, mint szükséges volt.

Én tehát a legközelebbi jövődő feladataul azt ismerem, hogy az ezen czélokra contrahált tartozások által fokozott öviteher arányában igyekezzünk bevételeinket emelni. Majd az állami vasutak, a jövő ővi praelimiarét véve kiindulási pontul, 3 millió tiszta bevételt helyeznek kiltásba. Ez 60 millió adósságnak felel meg, de mi 121 milliót csináltunk. Főleg tehát fedezi magát ezen befektetés közvetlenül. De elveszett a többi? Nem. Mert közlekedési eszközeinknek indirekt hatásuk is van, emelő hatásuk, mert az országnak indirekt uton is jövedelmeznek. Az így emelt ország adóemelésével és szabályozással vagy a nélkül mindig valamivel többet ad, mint adott volna a nélkül. Legyünk rajta, hogy a mit eddig létesítettünk és alkottunk, tegyük oly gyümölcs-özövé, mint csak lehetséges. Legyünk azon, hogy az azok segélyével emelkedő

vagyoniállapot új adórendszer létesítése által gyümölcsözővé váljék az államra nézve. A kormányó és rajtam nem fog mulni; a fentemlegetett adórendszer iránt törvényjavaslatot annak idején előterjeszteni szerencsémnek fogom tartani, és szerencséjének fogja az egész kormány tartani, ha ezen kezdeményezésnek gyakorlati tetleges sikerét is mielőbb megérni neki adatni fog.

A mi Prónay ő nagyméltósága által előadottakat illeti, bátor vagyok megjegyezni, hogy nem kellett volna beruházásokat tenni, hanem csak olyanokat, a melyek a miuk kamatját és törlesztési járulékát is meghozzák, az — engedelmet kérek — más szavakkal annyit tesz, hogy éppen semmit se fektettünk be, mert nem ismerek alig egy oly beruházást, a mely mindjárt kezdetben a kamatot és törlesztési járulékot is hehoztta volna. Én egész Magyarország-n akár állami, akár társadalmi vállalkozás útján létesített vállalatok közül csak egyet tudok, pest salgotarjáni vasut-t. E-en kívül egyéb befektetést tehát nem lett volna szabad tennünk; s én azt hiszem, hogy nem egy befektetésnek, melynek ma csak terheit viseljük, jövőben áldásait fogjuk élvezni, sőt talán egyszer az ország megmaradását is annak fogjuk köszöni lehetni.

Legyen szabad nekem is előadásomat ezek-
kel bezárnom, kívén a méltóságos főrendeket,
méltóztassanak a tárgyalás alapjául a törvényjavas-
latot elfogadni és kérve magam részéről azon szí-
vadságot és lehetőséget, hogy azon kérdések fe-
lett, melyeket ezúttal csak a hallottak folytán futó-
lag akartam megemlíteni, annak idején, in concreto,
részint az előirányzat, részint az egyes konkrét ja-
vaslatok tárgyalásánál tüzetesebben elmondhassam
nézetemet. (Általános helyeslés.)

A kol.zeneconservátorium választ- mányi jelentése.

Tisztelt közgyűlés !

A zene-conservatorium választmánya kötelességet teljesít, a midőn alapszabályainak értelmében jelentést tesz a f. é. szeptember 1-vel lefolyt egy leti évről, számat ad a zene iskola eredményéről, ugyiszint minden ezen intézet céljában előmozdítása érdekében törtétekről. Kedvessé teszi ezen kötelességet azon öntudat, hogy tisztelettel jegyzett választmány mindent megtett, mit a körülmények — főleg az anyagi segély — megengedett; így mai jelentése csakis kedvező lehet, s ha mindanóhált találma a t. közgyűlés mulasztást, hátramaradást, annak oka nem a választmány, hanem oly körülmények, melyekre hasonczélú vállalatok és intézmények, főleg városunkban minden nyomban találunk.

Azon reményben, hogy ezeket a t. közgyűlés méltányolni fogja, következőekben tesszük megjelentésünket, melyet 3 részbe, u. m. a zene-iskola, a zene gyakorlata — végre az ügykezelés rovatába osztva im adjuk.

1. A zone-iskola.

Zene-iskolánk a múlt évben öröndetes haladást mutatott fel.

Ugyanis a mult 187½-ki tanévben a zene-conservatorium 3 osztályu zeneiskolájában összesen 32 tanítvány nyert oktatást, és pedig 28 a hegedű, 2 a gordonka, 1 a clarinett és 1 a fagott-játszásban. Ezek közül 6 digitalan, illetőleg tandíj mentes tanítvány volt, kiket a szabályok 34-ik § értelmében, részínt mint szegénysorsuakat, részínt, mint valamely kedvelt hangszer tanulására ajánlkozókat — vett fel a választmány.

A működő tanárok, kik hármán voltak, név szerint Kuna Antal, Lotscharek György és Battek József urak, szorgalmuknak legszebb jelét adák. A midőn is a probatétén a kitünőbb és éléhaladottabb tanítványok által előadott zenedarabok tanrendszerrük helyes és rendszerességéről tett tanuságot, miért is elő mérésre méltók. A lefolyt egy havi és augusztus havában tartott szünető lejártával, f. é. szeptember 1-én megkezdetett az új tanév, melyben a mai napig 36-ra nő ekedett a tanítványok száma, ezek közt 7 tandíj-mentes, nevezetesen egy leányka is vételelt fel. Érzékeny veszteség is ére az új tanévben zene-iskolánkat — elhúzóván Kuna Antal buzgó szorgalmu zenetanárunk, ez intézetnél 12 évi eredményteljes működése után Nászódra, a hol az ottani gör. kath. főtanodánál nyert előnyösebb feltételek mellett mint zenetanító alkalmazást.

Ekkor érzé választmányunk leginkább korlátozott anyagi erőink csekély voltát, amidőn alig 200 forintnyi fizetés-jávitás mellett ezen oly sok éven át közelműveléssel működött tanár meg lett vala tartva! Intézetünknek, így azonban a lehetetlenség a rendelkezésére álló összeg — jövedelmünk nem engedte meg, Kuna urkárpóllásául a Naszódon megígért 800 forint évi fizetés megadását. Meg kellett tehát válnunk ezen derék tanítóinktól, ki f. év október 1-vel eltavozott új rendeltetési helyére.

Távözása által megúrt helyére sikerült választmányunknak városunkban 20 év óta mint zenetanító működő Schuster Károly urat megnyerni, ki is teljes buzgalommal működik a Kuna ur távözása által szenvedett vesztés helyreállításán, kiártó szorgalommal és pontosággal teljesítvén kötelességét.

Bárha a tanítványok száma szaporodott, mindazonáltal a tanítványoknak oly képeni felosztása, hogy ez idő szerint az ideiglenesen beállított és Lotscharek György ur által adott napontai egy óra beszűntetése volt eszközölhető minék folytán jelenleg napontai 5 órai tanítás mellett — nevezetesen Schuster Károly urnál a 2-ik az előhaladottabbak osztályában 3 órán 12, és Baltek urnál az 1-ső kezdők és violoncellisták osztályában naponta 2 órán 6-6 tanítvány nyer oktatást.

Nem mulasztja el választmányunk a helybeli főtanodák t. igazgatóságait átiratilag felhívni, hogy z.-conserv. zeneiskoláikat a tanulók közt ösmertetni és az azokbani részvételre az ifjúságot felhívni sziveskedjenek. Ezen felhívásunkat készséggel fogadják a t. igazgatóságok, igérvén zene-iskoláink hathatós pártolását.

Ha tekintjük azon valójában csekély anyagi segélyt, melyben más, ezekkel dotált tanodák és intézetekkel szemben, zene-iskolánk rendelkezik, valójában példának jelezhetjük ez eredményt. Ha tekintjük, hogy e nemes város pénztárából nyert évi 400 frnyi segélyből is sokra nőhetne, a magas kormány anyagi pártolása által, ezen eredmény megkészezhető volna, mely az egyetlen biztosíték a zene nemes művészetének terjesztésére, fejlesztésére.

Jelentésünk 2-ik részére t. i.

(Folyt. kov.)

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, dec. 23-án.

— **Figyelmeztetés. T. polgártársainkkal sietünk tudatni, hogy lapunk november 1-e óta legjutányosabb árban vesz fel bármily alakban hirdetések, s ha kívántatik, a fogalmazásról is gondoskodik a „Kolozsvári Közlöny”**

kiadó-hivatala.

— **Jótevény czélú tombolajáték.**

A kolozsvári jótevény nő-egylet dec. 29-én a Redoutban tombolajátékkal egybekötött estélyt rendez a Br. Radák Adámné és többek által ajándékozott tárgyak kisorsolására. A nemes czél önmagát ajánlja a n. é. közönség pártfogására.

— **A jogász bál** fényes multjánál fogva, méltán számolhat a legszebb sikerre, — városunk hölgyei már előre örvendeznek a hajdan is hírneves táncmuláságnak. — A rendező bizottság következőleg alakult meg: elnök lett: Reitegi Sándor; jegyző: Márki János; pénztárnok: Szörösey Gábor; ellenőrök: ifj. Biásini Domokos és Retegi Miklós; választmányi tagok: Hersényi Kálmán, Keresztes István, Kuzmich Emil, Szereday Aladár, Török Dénes és Ürmösy Lajos.

— **Közgyűlés.** A „Hillária” dalegylet dec. 26-án délután 4 órakor közgyűlést tart a conservatorium termében. (Lyceum.)

— **A kolozsvári m. k. tud egyetem.** az ünnepek, úgy az utó-, és póit-vizsgák miatt, valószínűleg csak a jövő hó 5-ke körül veszik kezdetüket ismét a rendező előadások.

— **Az egyetemi bál** meghívói, igen szépen és csinosan vannak kiállítva. A rendező bizottság közelebről eszközli azok széthordását.

— **Karácson előnapja** ez évben sokkal szelidebben köszöntött be hozzánk, mint különben szokott. A kevés leeseit hó nem hozott erős hideget.

— **Dalkörünk** dal- és táncszestélyét, mely az ünnep másodnapján lesz a redout termében, ujjolag ajánljuk a közönség figyelmébe.

— **Mit hoz az angyal?** A gyermekek e kérdéssel ostromolják pár nap óta szülőiket, kik aztán megkeresik az angyalokat, s minthogy azok pénzért adnak mindent, egészen kiürültek pénzes tárczaikat kedvenceikért; de sok azoknak is a száma, kiket elfelednek az angyalok.

— **Egy főnyeremény** legjobban kezdhetni meg az újévet. Legegyszerűbben és legotósobban érthető pedig ezt el egy részletjeggyel az Osztrák Industrialbank váltóirodájából, ezúttal Fürst Ede, a hol már anyai főnyereményt nyertek. Bővebben értesülhetni a mai hirdetményből.

— **A kolozsvári művelt ifjúság** körében rég érezték szükségét egy oly kör létesítésének, hol bizonyos nyelvek gyakorlása által azok teljes elsajátítása eszközölhetne. — Jelenleg Kolozsvárt lakó Kövy Béla nyugalmazott honvéd százados — ki az oxfordi egyetemen is nyelvtanárskodott — egy ily társalgási kör megalakítására meglelt nyelve. Ez estélyek a nemzeti szalóda egyik nagy termében fognak tartatni, hol is három külön asztalnál a német, francia és angol társalgás, ki zárolagosan fog gyakoroltatni. A társalgási estélyek napoként 8 órától 10-ig

fognak tartatni. Ki e társalgási kör tagja kíván lenni ehő 15-g beírathatja magát Demjén László könyvkereskedésében, a „M. Polgár” kiadó hivatalánál, Indaly Gyula egyetemi hallgatójánál, valamint Rosenberger Albert, Moldován Gergely Hory Béla urnaknál, úgy szüneten Kövy Béla honvéd százados urnál. lakása nemzeti szalóda 3. szám. Havi részvény 2 ft. Ez estélyen holgyek is vehetnek részt. (Beküldetett.)

— **Vasuti távirdaállomások** nyitattak meg a magyar és keleti vasutvonalon a gonodi, munkási técsői, hosszumezői és mármaros-szietei vasuti távirdaállomások magánsürgönyök felvételére is felhatalmaztatva.

— **Az előléptetési törvényben** a cs. kir. közös hadsereget illetőleg nemsokára tüzetes reformokat hoznak be, annyival is inkább, hogy ezt igen illetékes helyről sürgetik.

— **Grant nyilatkozata a bécsi világkiállításról.** Az észak-amerikai egyesült államok elnöke a washingtoni congressushoz intézett izenetében a jövő évi bécsi világkiállításról a következőleg nyilatkozott. A jövő évben Bécsben tartandó nemzetközi kiállításra igen nagyszerű előkészületek tételnek. Az ilyen kiállítások czélja a köz-mívelődés előmozdítására s az ipar és munka emelése, úgy az emberi boldogság öregbítése nem kevésbbé, mint a nemzetközi forgalom és az egyes nemzetek közti egyetértés emelése. Minthogy e kiállítás az első, mely keleti Európában tartatik, azt hiszi az elnök, hogy amerikai feltalálók és zaryások készek lesznek az alkalmat gyártmányaik bemutatására felhasználni, mihelyt a kellő oltalomban és segedelemben részesülendnek. A congressus utolsó ülésszakában egy vagy több ügynök alkalmazására felhatalmazás lőn adva, kiknek feladatuk lenne az amerikai kormányt a kiállításnál képviselni. E felhatalmazás értelmében járnak el, de tartani lehet tőle, hogy a szükséges pénzeszközök nem lévön engedélyezve, az egyesült államok polgáira nézve igen fontos ez ügygyel kapcsolatban lőő előnyök nagyobbára veszendőbe fognak menni. Ez okból ajánlom ez ügyet figyelmükbe s indítványozom, hogy a szükséges pénzmenyiség e czélra utaltványoztassék. Hogy továbbá az amerikai kiállítás még inkább segítse legyen ajánlom a pénzbeli segély mellett még azt is, hogy a tengerészeti miniszter két hajó felszerelésére hatalmaztassék fel, hogy az oda- és visszaszállítását a mi atlanti kikötőink és Triest között eszközöljék.

— **A müncheni miakademia igazgatója** Kaulbach egy „Vízözön” czimű nagyszerű képen dolgozik a bécsi világkiállítás számára.

— **A bécsi világkiállítás** építkezések folyton haladnak előre és az oriai vállalat még mindig 10,000 embert foglalkoztat. Az ünnepélyes megnyitás majus elsején lesz. Élkező helyiségekben a világkiállítási téren nem lesz hiány. Első sorban áll a nagy sörösarnok az ipar palota szomszédságában, ezen kívül még négy nagyobb sörház, a magyar csárda, Dreher sörösarnoka, úgy egy francia, olasz, angol, orosz, amerikai és svajeci vendéglő, mely utóbbiból svajeci leánykák fogják a pinzereket helyettesíteni; végre a török és egyiptomi kivézházak sem fognak hányozni. Az aquarium építése is halad, ez azonban már a kiállítási piloták körén kívül fog esni a praeter fő-sétányán. Ez lesz Europa legszebb aquariuma.

— **Tandgy Japánban.** A japáni közoktatási rendszeren közelebb nagy újításokat tesznek. Az ország nyolcz nagy tankerületre osztatik fel, melyek mindegyikében lesz egy-egy egyetem és 32 felsőbb közép-tanoda. Ezekon kívül még 210 más nagyobb iskolat alapítanak, melyek felsőbb osztalvaiban az elterjedtebb nyelvek tanítását is megkezdik. E két után következnek a számszerint 53,760 elemiskolák, melyekben idegen nyelveket nem tanítanak és minden európai rendszert követik. A felsőbb közép tanodákban a hivi tanítój 5, av egyetemeken pedig 7 1/2 dollár. A fels. közép tanodákból évenként 150 tanulót küldenek külföldre 1000, az egyetemekről pedig évenként 30-at 1800 dollár stipendiummal — Sok kitűnő európai tankönyvet lefordítottak japáni nyelvre, melyeket a tanodákban már is használnak. Közoktatásügyi főnök az amerikai Northrop ttnár lesz ki jelenleg állam-felügyelő e a connecticuti tanodáknak.

— **Vilmos császár** és alkalmasint Sándor czár is, jövő májusban meglátogatják a világkiállítást.

— **Új könyvek** ép most jelentek meg Ráth Mór pesti könyvkiadónál:

1) **Pénzügyi törvények és szabályok** III. füzet, a bélyeg- és illeték-törvények és szabályok. Harmadik javított és a legújabb időkig ki egészített hivatalos kiadás. Ára 2 ft o. é.

2) **A telekkönyvi rendtartás** Magyarországon és Erdélyben az új bírósági szervezetre való tekintettel, mindkettőt együttesen tárgyalva és a vonatkozó felsőbb rendeletek, föltörvényeszéki döntvények és irománypéldákkal ellátva. Irta Herczegh Mihály jogtudor, köz- és váltó-ügyvéd, egyetemi nyilv. rendes jogtanár és a bírói államvizsgálati bizottmány tagja. Ára 3 ft o. é.

— **A kolozs-dobokai tanítók** által rendezett s ezuttal a nagybőjtig utoljára tartott felolvasást Szentgyörgyi Lajos, külmagyarulczai tanító tartotta a kertészetről.

— **Oriási vállalat.** Londonban „The Globe Telegraph Company” név alatt egy társaság alakult, mely valamennyi meglevő, s még építendő tege alatti távirda huzalokat magához váltani és egyesíteni akarja. A vállalat élen tekintélyes férfiak állanak.

— **Indián ritkaságok.** Az északamerikai Nebratta államban fekvő Omaha város (a csendes tengeri vasut kiindulási pontja) eredeti módon lesz képviselve a bécsi világkiállításon Egy ottani indián ritkaságokkal kereskedő kiállítást tervez indián kézi munkákból mint: pipereszerekből, nyilakból, iekből tomahawkokból, bőrből sőt még skalpokból is; staffageul nyolcz pawue indiánnak valódi meg nem hamisított részszinü bőrről szolgálva.

— **Hamisan esküvő hercegné.** A berlini városi törvényszéknel az oltani közvadrónál valaki bevádolá T. uralkodó hercegnék fiát hamis eskü miatt. A hercegné ugyanis 6000 tallérnyi válódadósságot csinált, azért a berlini törvényszéknel perbe fogák a végrehajtást rávívék; csak hogy ez utóbbi rosszul sikerült, mert habár a hercegné hársfák alatti vendéglők egyikében lakott, nála sem pénz, sem felesleges ruha nemdeket találni nem lehetett. Erre a megkárosult hitelező a szegénységi nyilatkozatot kíváná; mire a hercegné meg is esküdött s még is most utóbb kivilágzott hogy a hercegnének 3000 tallérnyi évpénze jár.

— **A Deutsch testvérek** által kiadott „Neue Illustrirte Zeitung” első mutatványsszámaról nem mulasztatjuk el ismételten említést tenni annyival is inkább, mert annak mind kiállítása, mind irodalmi része a várakozásnak és méltányos igényeknek megfelel. A képek is csinosak.

— **Új könyvek** ép most jelentek meg Lauffer Vilmos könyvkiadónál:

1. **A pápaság története,** írta Weber Gyula a „Democrius” szerzője IX., X. és XI. kötet. Egy-egy kötet ára 80 kr. o. é.

2. **Egy világváros titkai** vagy vétke és vezeklő nő. Regény Born F. Györgytől fordította Tabódy József. I.—IV. kötet. Ára egy-egy kötetnek 80 kr. o. é.

3. **Szorgalom és restség,** elbeszélés az ifjúság számára, írta Hoffman Ferencz 4 képpel, ára 50 kr. o. é.

4. **Mindenki saját szerencséjének kovácsa,** elbeszélés az ifjúság számára, írta Hoffman Ferencz 4 képpel, ára 50 kr. o. é.

5. **A kis gazda báránya,** írta Dienes Lajos, rajzolta Jankó János, ára 30 kr.

— **Az orosz censura** Rossini „Tell Vilmos” operájából „Bátor Károly”-t csinált, és Tellt francia hősként szerepelteti. Valószínűleg Geszler is török pasává változtatta, és az ifju Tell is, a helyett, hogy fejről az almat lelőjjék, egy schillinget kap.

— **Colfax,** az amerikai egyesült államok alelnöke lemondott, átveszi a Greeley halála folytán megürült szerkesztői állomást, a „New-York Tribune”-t.

— **A Renz-Cirkus,** mint már lapunk is említette, a világkiállítás tartamára Bécsbe megy, azonban e szándék elé nagy akadályt gördített az, hogy a circus felépítését egy bécsi építész sem akarta felvállalni 125,000 frton alól; de végre akad közelebről egy insbrucki, ki 45,000 frtért felépíti a lovarkört, sőt még arra is kötelezi magát, — hogy az 1873 aprilis 20-án teljesen készen lesz.

— **Ind kereskedelem.** A kivitel és behozatal 1871—72-ben 107 millió ft. str. értékű volt. 11 millióval több mint a múlt évben. A behozatal arany és ezüstben öt millió értékben többletet mutatott. A kivitelben legfőbb szerepet játszott az opium, 2 1/2 millióval, ezután pedig a gyapot. A forgalomérték India és a középtenger ki-kötők (Marseille kivételével) között a suzi csatorna fenállása óta 200,000 ft str.-ról 2 1/2 millióra emelkedett.

— **Párisból írják** f. hó 16-ról napolva, hogy a Szajna kiáradt, úgy hogy valamennyi alatt fekvő városrész viz alatt van. Különösen Bervy külváros szenvedett sokat, hol a víz 6 lab magasra nőtt. 50 csolnak tartja fenn e helyt a közlekedés. Páris környéke, úgy az egész Szajnavölgy rettenetesen szenvednek a vízáradások miatt. A vízár nagy pusztításokat visz végbe. Sok vad pusztult el. A Szajna és Marne kerületekben egyedül 200 vízbefült nyulat fogtak ki. A többi folyamok szintén mind kiáradtak a Loire áradásai különösen nagyban pusztítanak. Nantes egyharmada viz alatt áll.

— **Bécs és Berlin** közt nagy a versengés a lakosság számát illetőleg. Soha sem lehet tisztán megtudni, hogy tulajdonképen melyik városnak van több lakósa, mert a külvárosokat egyszer vagy itt vagy amott kihagyják, máskor nem. De a mi az egyetemen látogatottságát illeti e tekintetben Bécs Berlin előtt áll, mert az 1871 1872 féltévben 3650 hallgatója volt, míg Berlinnek 3267, tehát 383 muzsafival több. A Duna melléki császári lak-

helynek majdnem annyi studense van, mint Münchennek Halenek és Boroszlónak együtt véve.

— **Az orosz császárné** a jövő hóban Austrián keresztül Nápolyba utazik győzve és sége helyreállításra végett, meg pedig orosz udvari külön vonattal.

— **Az amerikai telepítő társulat** a napokban ismét több néger családot, (15-1 főt) küldött Libériába. A szállítási költség 7000 dollára ment és az ut körülbelül 3540 napig tart. A társulat 1820 óta csaknem évenként küld egyes csapatokat Libériába, mely most már független állam, félmillió lakóssal, 50 templommal, számos iskolával és egy felsőbb tanintézettel, melyet 50 tanuló látogat. A közlérság elnökét, Roberts-et, már ötödször újra megválasztották. Minden néger, ki az egyesült államokból telepszik ide a ház egy bizonyos nemén kell hogy átéssék, mely azonban ritkán jár életveszéllyel.

— **Egy magyar francia szolgálatban.** Linzben f. hó 16-án általános feltűnést okozott egy francia katonai egyenruha hordó magyar, ki Algerben szolgált, s most hazájába tér vissza.

Nemzeti színház.

Hétfőn, dec. 23-án színre került „Gauthier Margit, vagy a kameliás hölgy” dráma 5 felv. írta: Dumas Sándor. Fordit. Bulyovskiné. Rendező E. Kovács Gyula. A czimszerepben Boér Emma k. a. igyekezett feladatának megfelelni s a hatásosabb jelenetekben mind ő, mind Kovács Gy. (Duval Armand) megfeszíték minden erejüket, miért a közönség tapsokkal jutalmazá őket. Kovács Gy. ur, ki rendező is, e hősz szerelmes szerepet teljes joggal átadhatta volna Egressi urnak, ki annak utóbbi időben bemutatott alakításai után ítélve, — meg is felett volna Mátrai urat (Duval papa) a közönség tapsokkal fogadta, igen jól volt maszkírova moralisáló szerepében, a monotonaságot kivéve, igen jól beletalálta magát: a moralisáló helyeket e mellett kitűnően jól be kell tanulni, azokat minden akadozás nélkül, megszakadatlán szóárban kell elmondani, hogy ne látszassék az emlékezet nehézkessége. A többi szereplők Philippovicsné (Prudencé) Krasznai (Gustave) és Halmi (Rieux Gaston) játékaról csak az a megjegyzésünk, hogy Ph. Asszony kissé túlzott, Krasznai ur kissé túlságosan rekedt és Halmi ur mint mindig, úgy most is csinos volt, könnyedén játszott. A zenekart pedig még egyszer figyelmeztetjük, hogy mi is, a közönség is az unalomig hallott táncdarsók helyett szeretnénk valami jobbat élvezni a szünetek alatt.

Kolozsvári piac. Egy pár szép ökör 420 ft. Egy pár közepes ökör 320 ft. Egy pár szép tehén 220 ft. Egy pár közepes tehén 190 ft. Marhahus fontja 20 kr. Borjúhús fontja 18 kr. Egy pár szép disznó 220 ft. Egy p. közepes 160 ft. Egy pár süldőmalacz 60 ft. Disznóhús fontja 26 kr. Szalonna, nyers mázsája 35 ft. Szalonna, száraz mázs. 48 ft. Szalonna füstölt fontja 48 kr. Fagygyu mázsája 24 ft. Zsir. köz. kupája 1 ft. Zsir, híjsír kup. 1 ft 10 kr. Ludzsír kup. 1 ft 40 kr. Széna, szekere 15 ft Szalma, szekere 11 ft. Fa, száraz hosszú öle 26 ft. Fa, száraz rovid öle 12 ft. Nyersfa szekere 6 ft. Egy pár pulyka 4 ft. Egy pár liba 2 ft 80 kr. Egy p kappan 1 ft 40 kr. Egy p. csirke 50 kr. Tojás 4 db 10 kr. Deszka párja 1 ft — kr. Zsindely ezre 4 ft. 60 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Deczember 23-ról. 5% metaliques 66.40 5% nemzeti kölcsön 70.30. 1860-ki államkölcsön 101.75. Bankrészvények 963. Htelrészvények 331.50. London 109.55. Ezüst 108.80 Cs. kir. arany —. 20 frankos arany 876.

Földtehermentesítést kötvények: Magyar 79 —. Temesi 78. —. Erdélyi 77. —. Horv. Szlavon —.

Felelős szerkesztő Sándor János

Nyilttér.

Ajánkozás.

Egy nyugdíjazott katonatiszt, a ki számos évig külföldön tartózkodott, s birja tökéletesen a francia, angol, magyar és német nyelveket, óhajt egy előkelő családhoz jutni, vagy mint nevelő, vagy mint nyelvmester, helyben vagy vidéken. Leveleket elfogad a szerkesztőség K. L. B. betűk alatt.

Nyilttér.

Fogorvosi műterem. A t. cz. közönségnek kedves szolgálatot vélnék tenni, midőn tudatjuk, hogy fogorvos Reiss Nándor bécsi szaktudományi környéből körünkbe ismét visszaérkezett, fogorvosi műtermét állított fel a monostor-utca 177 számú ház első emeletén, mely által városunkban egy e téren eddig csaknem nélkülözött hiányt pótol. Ajánljuk őt, mint e szakmában különösen képzett embert az illetők szives figyelmébe.

**Játéktársulatokba,
kihuzott sorozatos sors-
jegyekkel,
a melyeknek tehát okvetlen
nyerniök kell.**

nálunk, míg a készlet tart, az első rész-
let és a bélyegilleték beküldése mellett
beállhatni. Ily részletjegyeket, a sorozatos
sorsjegy játékpótlásával együtt következő
olcsó árban adunk:

I. 20 drb. ötödörös 1839-ki
sorsjegyre három sorozatos sors-
jeggyel 30 havi részlet 8 ft.,
bélyeg 2 ft. 55 kr.

II. 100 dr. braunschweigi sors-
jegyre 4 sorozatos sorsjeggyel,
25 havi 10 ftos részlet, bélyeg
2 ft. 55 kr.

III. 60 dr. braunschweigi sors-
jegyre 1 sorozatos sorsjeggyel,
5 havi 6 ftos részlet, bélyeg 99 kr.

IV. 40 dr. braunschweigi sors-
jegyre 1 sorozatos sorsjeggyel,
25 havi 4 ftos részlet, bélyeg
68 kr.

V. 20 dr. braunschweigi sors-
jegyre 1 sorozatos sorsjeggyel
25 havi 2 ftos részlet, bélyeg
37 kr.

A legközelebbi huzásokra:

A. 20 hitelsorsjegyre, 24 havi 10 ftos
részlet, bélyeg 2 ft. 55 kr. Huzás január
1-én 1873, főnyeremény 200,000 ft.

B. 20 drb. töröksorsjegyre 25 havi 5
ftos részlet, bélyeg 99 kr. Huzás 1873 662 3—4

február 1-én, főnyeremény 300,000 frank.

Megrendelések és részletfizetések postai
utalvány által történhetnek. A lefizetés tar-
tama alatt minden húzásra jár a részt-
vevő, s a lefizetés után kap mindegyik az
I-nél egy dr. ötödörös 1839-ki sorsjegyet, a
II-nél 5 dr. braunschweigi sorsjegyet, a
III-nál 3 braunschweigi sorsjegyet, a
IV-nél 2 braunschweigi sorsjegyet, a
V-nél 1 braunschweigi sorsjegyet: to-
vábbá A-nál egy hitel-sorsjegyet és B-nél
egy török sorsjegyet eredetiben. Nyere-
ményeket azonnal kifizet.

**Az osztr. Industrial-bank
váltóirodája,**
ezelőtt

Fürst Ede.

(Utánnymot nem díjaztatik.)

644

6—8

40 huzásra

évenként,
melyek közt:

3 főnyeremény a 250,000 forint
1 „ a 220,000 „
7 „ a 200,000 „
1 „ a 150,000 „
1 „ a 110,000 „

és még sok 60,000, 50,000, 40,000,
30,000 sat. ftos nyeremény van, nyer-
hetni egy részletjeggyel

A csoportu játéktársulatunkban

18 résztvevő közt, 25 negyedéves és 6
forintnyi részletfizetés mellett. Ezen ked-
velt csoportban megvan **minden**
**Ausztriában létező állam- és ma-
gán-kölesön sorsjegy.** a
melyek tőzsdészerinti értéke a teljes be-
fizetés után a résztvevők közt készpénzül
el fog osztatni. A törvényes okmány-
bélyeg egyszer mindenkorra 99 krt. tesz.

Mindjárt az első
**negyedéves és 6 forintnyi részlet bé-
fizetése után**

Játszik az illető a Credit-
Lose Jan. 2-án. a Comó Renten-
scheinok. az 1854-ki Trieszti és
Duna szabályozási losok. ugyan
azon napon az insbrucki sat.
sat. losok huzásaira.

Az 1839-ki főnyereményt
1871 szeptember 1-én.

Az 1864-ki főnyereményt
1870 szeptember 1-én nálunk nyerték já-
téktársulatban részletfizetés mellett.

Az osztrák Industrial-bank
váltó irodája

ezelőtt
Fürst Eduárd,
Bécs, Istvánér.

(667) (4—20)
Van szerencsém a tekintetes uraságoknak s a t. cz. közönségnek tisztelettel jelenteni, mi-
szerint gyártmányim jól berendezett raktárával ide megérkeztem, melyek

A PANNONIA-VENDÉGLŐ

első emeletén

elárusítás végett 14 napon át lesznek kiállítva.

Az elárusításra kitett áruk, melyek valódiságáért és tartósságáért írás-
ban is kezesség vállaltatik, a következők:

650 drb. férfi ing valódi vászonból 3 ftól felfelé.
350 drb. angol shirting-ing 2 ft. 50 krtól felfelé.
300 drb. valódi színes férfi ing 2 ft. 50 krtól felfelé.
250 drb. angol Oxford-ing 4 ftől felfelé.
650 drb. nappali és esti vászonn női-ing 50 formára
1 ft. 90 krtól felfelé.
250 drb. angol shirting női-ing 1 ft. 80 krtól felfelé.
280 drb. női-labbeli vászonn, shirting és barchentből
1 ft. 20 krtól felfelé.
350 drb. női éjjeli corsettek 1 ft. 60 krtól felfelé.
250 drb. női diltönyök és uszályruhák 2 ft. 50 krtól felfelé.
180 drb. 50 és 54 rőfös irlandi és rumburgi vászonn,
mely félvegekben is kapható végenként 15, 18, 20, 25, 30, 50
15 drb. lepedő vászonn 37 rőfös 2 1/2 rőf szélességben
varrás nélkül 40 ft.
250 drb. damast asztali teljes garnitúra 6, 12, 18 ft.,
24 személyre 6 ftól felfelé.
250 drb. csínvat és damast abrosz 2 ft. 50 krtól felfelé.
100 tucet csínvat és damast asztalkendő, 1/2 tucet 3
forinttól felfelé.
50 tucet csínvat és damast törülköző 3 ftól felfelé.
500 tucet vászonn és batizst zsebkendők 1/2 tucet 1 ft. 50.
krtól felfelé.

Ágynemű, teljes garnitúrák, szegélylyel, kézi himzés és
valódi csipkékkel 50 legújabb forma szerint 25—200 ftig. Vasárlók,
kik 30 ftig vasárolnak, egy három himzett zsebkendőt a jour sze-
géllyel ingyen kapnak. Nagyban vásárlók ilő százalékban részesülnek.
Miköz a közönséget ezen jó és valódi fehérnemű és vá-
szonárak bevásárlására ritka alkalomra figyelmeztetném, egy-
szer mindenkint felhívok, hogy magának a mondottakról meggyőző-
dest szerezni szíveskedjek.

Friedjung Adolf,

cs. k. fehérnemű szállító, az osztr. magyar vászonn és fehérnemű ipar
emelésére alakult egylet tagja,

Bécsből, Graben 26.

Karácsoni és újévi ajándékok.

Karácsoni és újévi ajándékok.

Öt hitelsorsjegyre,

két 100 ftos 1864-ki, két 50 ftos 1864-ki, 1 Salm-, 1 Clary,
1 Pálffy-, 1 Genois-, 1 budal-, 1 Windischgrätz, 1 Waldstein-
1 Como-, 1 Keglevich-sorsjegyre játszhatni

C. csoportu játéktársulatunk

egy részletjeggyel, 18 résztvevő közt, 25 negyedéves 7 ftos részletfizetés-
sel **Az első negyedéves 7 ftos részlet lefizetés után**

már minden résztvevő a

hitel-sorsjegyek

január 2-ki, a Como-járadékjegyek ugyanazonnap, a Salm-sors-
jegyek január 15-ki, a Clary-sorsjegyek január 30-ki és a Genois-
sorsjegyek február 1-én leendő kisorsolására,
három millionál több

főnyereménnyel évenként játszik. Teljes lefizetés után a sorsjegyek árkelet
szerint eladatnak s a bevett összeg a résztvevők közt egyenlő arányban elosz-
tatik. A törvényes bélyegilleték egy részletjegy után egyszer-mindenkorra 1 ft.
30 kr. A megrendelés, valamint a további részletfizetések „postai utalvány”
által történhetnek.

Nyeremények azonnal kifizetettnek.

Az 1839-ki sorsjegyek főnyeremé-
nyét 1871 szeptember 1-én,
nálunk nyerték játéktársulatban részletfizetésre.

Az 1864-ki sorsjegyek főnyeremé-
nyét 1870 szeptember 1-én
nálunk nyerték játéktársulatban részletfizetésre.

Az osztrák industrial-Bank váltóirodája.

Fürst Ede

Bécs, Istvánér.

(Utánnymást nem fizetünk.)

645

4—5

646

3—8

Az osztrák

Industrial-Bank

(Ezelőtt Fürst Eduárd bank-háza)

Bécs, Istvánér I. sz.

a folyó év november 6-tól kezdve

pénztárjegyeket

állít ki
100, 500, 1000, 5000 ft. szelvényekben
5%, 5 1/2%, 6%, 6 1/2% kamat mellett
8 napi, 14 napi, 30 napi, 60 napi fel-
mondással. A forgalomban lévő, fel nem
mondott pénztárjegyek a fennebbi
naptól kezdve a magasabb kamatot
élvezik. A kamatok a felmondáskor előre
fölvethetők, s a tőkék visszafizetése az
osztrák magyar birodalom minden or-
szágos fővárosaiban utalványoztat-
hatik.

Az igazgató-tanács.

Még is örömet okoz,

ha egyszer valahára **pénzt** is kap-
hat az ember a lottó-igazgatóságtól.

Soká voltam határozatlan; végre
megpróbáltam **menyiség-tani tanár**

ORLICZ R.

Berlin, Wilhelmstrasse 5.

lottójáték-utasításait, s az eredmény fé-
nyes volt egy

ternő-nyeremény

következtében.

Kassa.

Krampel A.,

cs. k. szádos.

felel meg, utasításait illetőleg
Orlicz tanár, Berlin, Wilhelm-
strasse 5. sz.

652

1—1

Eskoros rohamokat (Nyavalyatörés)

gyógyít levelezés útján a eskor szakorvossa **dr. O. Kilisch,** Berlin, Louisenstrasse 45
E pillanatban 1000-nél több beteg van kezelése alatt.

661 7—*

KARÁCSONYI és ÚJÉVI ajándékokul

ajánlhatók a

CSAPÓ SÁNDOR

nagy árutárlatában rendkívül nagy választékban kapható és e célra diszesen kirakott

diszmű-árak és gyermekjátékok, szokott jutányos árban.

A közönség kényelme és a vásárlók nagy száma megtolulásának kikerülése végett, a nagy árutárlatában rendezett kirakaton kívül a

Tauffer János czukrászata feletti emeletben egy nagy terem

gyermekjáték-tárgyakkal lón berendezve,

hol a legdúsabb választék áll rendelkezésre, és naponta 9-től 12-ig és délután 3-tól 6-ig látogatható. Az árak itt is egyenlők a nagy
árutárlatban szabott árakkal, és a szolgálat, valamint a megrendelések teljesítése hasonló pontossággal fog végbemenni.

A gyermekjáték-kirakathoz vezető följárást a kapun megfelelő felirat jelzi.

665 6—*

Nymolt Gáman János örököséinél Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.